

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vrod
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gl. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 30 „
Naročnina se pošilja
spravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne lište
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rekopisi
se ne vračajo, nepla-
čani lišči se ne spro-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne on-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Srebrnej poroki cesarjevej na čast!

V spomin na srebrno poroko Njih Veličan-
stev, našega presvetlega cesarja in cesarice, so da-
rovali Naš milostljivi knez in škof v blagor svoje
rojstne, t. j. Celjske fare, za šolske sestre v Celju
in njih dekliško šolo, obligacijo 10,000 gl. sreb.
velj., katero so vsled ustanovnega pisma č. stolnemu
kapitelnu v varstvo in skrb izročili z namenom, da
se z obresti te ustanovnine plačuje najemščina za
stanovanje sester in za šolske sobe, dokler se ne
posreči, v ta namen lastnega poslopja ali nakupiti
ali pozidati, v katerem slučaju bi milostljivi knez in
škof vrednost obligacije pozvišali do gotovih 10.000 fl.

Ob istej priliki srebrne poroke Njih cesarskih
Veličanstev je podaril dosluženi profesor bogoslovja
na Graškem vsučelišču in častni korar, prečastiti
g. dr. Matija Robič, rojen v tukajšnji predmestnej
fari sv. Magdalene, za dijaško semenišče naše ško-
fije obligacijo 1000 gl.

Govor slovenskega državnega poslanca dr. Vošnjaka v državnem zboru dne 31. marca.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Visoka zbornica! Ako se nazaj ozremo na
gletno delovanje tega prvega iz direktnih volitev
izišlega državnega zbora z njegovo ustavoverno
večino, tedaj se bode težko da kdo upal trditi, da
je bilo ono delovanje državi in njenim narodom
koristno. Nasprotno so se v tem času politične
in narodne protivnosti še poostrele, a splošna
beda in uboštvo mej prebivalstvom je večje po-
stalo na strahovit način. Kako pa, da bi tudi
drugače bilo? Saj so direktne volitve, ki so ob
svojem času deželni zborom njih dobre pravice
vzele, ne da bi se deželni zbori bili pouprašali,
uvedle le za to, da se je ustavovjerne stranki za-
gotovila večina v tej zbornici, akopram bi ona v
oziru na svoje privrženike mej prebivalstvom mogla
zahtevati za se k večjemu jedno četrtno teh gla-
sov. Ko so dobila veliko posestvo in mesta toliko
poslancev, mora se kmetsko prebivalstvo, ki nosi
najmenj tri četrtnine državnih bremen, zadovo-

ljiti z jedno četrtno sedežev v državnem zboru.
Veliko kmetskih volilcev, ki plačajo na leto 10 gl.,
20, 30 in več davkov, pa nema še pravice, da bi
se smeli volitve volilnega moža udeležiti. Ta
nenaravni in krivični volilni red, poostren še od
vladinih uradnikov, in od teh izhajajoči pri-
tisk, ter do takrat neslišano, od vlade podpirano
nesramno sleparstvo s „chabusom“ (kupovanjem
glasov) je naredilo v tej hiši ustavoverno ve-
čino, a položilo tudi temelj poznejšim grehom,
ker stranka, ki si je bila v svesti, da ne zastopa
večine prebivalstva, ampak le nekoliko, velja samo
toliko časa, dokler jo vlada varuje. Ustavoverna
stranka pri vseh sklepih gleda le na svoj obstanek,
to pa na škodo državi, ter njenim narodom.

Ker so uže drugi govorniki govorili o nevar-
nem in pogubnem delovanju vlade v prošlejši
volilnej dobi, ter o poslovanju ustavoverne
stranke, hočem jaz svoj govor omejiti, da bodem
le povdarjal ono, kar so ti možje narodnemu ple-
menu, kojega tu zastopati imam jaz čast, storili,
in kar so grešili zoper to narod, t. j. zoper Slo-
vence. Narod slovenski, zavzímajoč s 1 1/2
milijonom prebivalstva zemljo mej Muro in Dravo
do Jadranskega morja, in popolnem zmožen, da
bi bil živo predzidje zoper nakane naših juž-
nih italijanskih sosedov, imel je toliko, kakor
noben drug narod v državi pretrpeti za-
radi nemilosti, rekel bi celo, radi očitno so-
vražnega postopanja te vlade, tako da se
mora nehoté vprašati, je-li to postopanje vlade
plačilo za njegovo zvestost in udanost do države
in cesarja, in je-li se daje v Avstriji res
zmirom prednost onim narodom, ki znajo
puniti se? Ko je pod takozvanim „bürger-
ministerstvom“ še bila veljavna pravica združevati
se in zborovati (klici na desnej: Čujte!) ter se nij,
kakor zdaj, izročala kar policijske sam-
volji, takrat so Slovenci na mnogih in od več
tisoč ljudij obiskanih taborih izrekli svojo
željo po zjedinjenju vseh Slovencev v
jedno administrativno (upravno) celoto,
ter željo po uvedanju svojega jezika v šole

in urade. Za ta program (načrt) se poganjajo še tudi denes vsi Slovenci, ker le v tem opažajo poročstvo za svoj daljnji razvoj, da celo za svoj obstanek in ker bi s tem bila ne le njih, ampak tudi državna korist iz nevarnosti. Ali kako se je vedla vlada, ki se je zmirom imenovala čuvateljico ustave, napram želji narodovej? Na kakšen način je vlada branila in čuvala volilno pravo in volilno svobodo, pravo združevanja in zborovanja, tiskovne svobode in konecem kako je s članom 19. državnih osnovnih zakonov delala, ki zagamčuje narodnostno pravo v smislu veljavno obstoječih zakonov! Ekscelemam Lasser, Stremayr, Glaser so bili vsi ti zakoni le papirni odrezki, katere so po volji prezirali, in na katerih mesto so postavili svojo voljo.

Jedna najtemnejših strani v malo slavnej zgodovini tega ministerstva so pod njim izvršene volitve, in ako se je prebivalstva lotila popolna mlačnost nasproti vsem javnim stvarim, mora se iskati vzrok v tem, ker se je ono pri volitvah prepričati moralo, da ne more svojega prostovoljnega mišljenja izraziti, ker so prišli pod pritiskom vladinih uradnikov taki zastopniški zbori, v katerih se mnenje prebivalstva nikdar ne izrazuje. Kako bi sicer bilo mogoče, da ima dežela, kakor je Kranjska se svojim samo slovenskim prebivalstvom, zdaj deželni zbor z nemško če prav maloevčino?! In ta najmanjša ustavo verna večina je sklenila, komaj da se je sešla k prvej seji, takoj pre naredbo šolskih postav, na predlog jednega vladinega uradnika, c. kr. okrajnega glavarja, pre naredbo, s katero se šolstvo na Kranjskem popolnem izroči uradnikom in na tak način ljudstvu še zadnji ostanek ljubezni doljudske šole jemlje. Ta zakon, čegar izdelovalci bodo uže še videli njegov slab sad, je takoj nj. ekscelemca minister za nauk priporočil cesarju v potrjenje, ko še zakoni, katere je v prejšnjih časih narodna večina sklenila, niso imeli nikdar prilike veseliti se takega uljudnega ravnanja od strani g. naučnega ministra.

V obče pak so na polju šolstva še vsa ona zla in vse krivičnosti, katere sem uže večkrat v tej visokej hiši omenjal. V tem oziru smo mi Slovenci v najhujšem položaju, ker so vse pri nas, torej za nas, obstoječe srednje šole popolnem nemški ali italijanski zavodi, akopram velika večina učencev, ki vstopijo v te zavode, nij zmožna nemščine niti italijanščine, ampak samo le slovenskega materinega jezika. To je jedna onih zvijač, vsled katerih se izmej slovenskega prebivalstva dohajajočim deželnim sinovom daljnji razvitek obtežuje, in se tako učni zavodi vzdržujejo za malo prebivalcev v mestih in za uradniške sinove. Ker ljudske šole nikakor ne morejo poleg materinega jezika tudi toliko drugega jezika naučiti, da bi učenec mogel po minolih 4 letih, ko navadno prestopi v srednjo šolo, razumeti uže poduk v tem njemu tujem jeziku, je

vendar jasno, naj bi to tudi ne bilo s posebnim zakonom zagotovljeno, da bi se moralo vsaj v spodnjih razredih srednjih šol slovenski jezik rabiti za učni jezik.

Gospoda moja! Nam ne manjka učnih sredstev in učnih knjig, kakor se nam je ob svojem času očitalo iz vladine klopi, tudi ne učnih močij, a temu se upira samo ponemčevalna nakana učnega vodstva, ki je minolega leta v svojej mrzkosti do nas Slovencev sezala tako daleč, da je jedinej, sicer nepopolnej srednjejšoli za deloma slovenskim učnim jezikom, t. j. spodnjemu realnemu gimnaziju v Kranju na Gorenjskem, določila pogin. Zdaj morajo zopet vsi učenci iz Gorenjskega romati v Ljubljano, kjer pak se ne sprejemajo zaradi prenapolnjenja tamošnjega gimnazija, tako da se je v minolem zimskem semestru odvrnilo 47 učencev. (Čujte! Čujte! na desnej). Ker se je kranjski gimnazij lahko prišteval k najbolj obiskanim te vrste, in ker se je prošlega leta dokazalo, da ljubljanski gimnazij ne more sprejeti vseh dijakov, ki se oglašé, se zapretje zavoda v Kranju ne more za drugo smatrati, nego kot teško oškodovanje kranjske dežele in njenega prebivalstva. Da bi bili oziri štedljivosti pri tem odločilni, tega vendar ne bo nobeden verjel, ker bi se moral v tem slučaju mnogo preje razpustiti kočevski gimnazij, ki je jako slabo obiskovan, ker za Dolenjsko je uže tako popolen realen gimnazij v Novem mestu. Gospoda moja! Slovenci smo dobri, ako gre za to, da se nas rabi zoper „Italio irredento“ t. j. zoper rogovileže, ki hočejo Trst itd. od cesarstva odtrgati in Italiji pritaknoti, takrat se na nas ozira in daje nam milost celo v vladinih listih; ako pa zahtevamo svojo pravico, pravico, ki je nam v državnih osnovnih zakonih zagamčena, takrat pa obsipljejo nas sè zasmehom in zaničevanjem ter prepuščeni smo samovolji samopašnih uradnikov v zvezi z renegatstvom, t. j. odpadniki. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Kako prav debelo in vendar okusno korenje v zrediti.

M. Odbere se v ta namen povrtna greda, ki se je že 2 leti zaporedoma močno gnojila in na kateri so se osipavni sadeži, najbolj belo zelje, pridelovali. Ta greda se brez nove pognojitve rigola t. j. 2—3 črevlje globoko prekoplje in zemlja, prst preobrne. Najboljše se to zgodi jeseni, da se potem čez zimo pusti ležati. Spomladi se poseje na njo korenjevo seme in se prav globoko pod prst pospravi. Brž ko se mlade rastlinice iz zemlje prikažejo, se z malo motiko ali krampičem okopljejo, t. j. zemlja se vzrahlja in mlade korenjeve rastlinice tako izredčijo, da stojijo 10—15 centimetrov vsak sebi. Ko se je to zgodilo, se